

TERAPIJA S POMOČJO KONJA / Tina Pečar, pedagog andragog in terapevt za izvajanje terapije s pomočjo konja za otroke s posebnimi potrebami / CUDV Dolfke Boštjančič

O pozitivnih učinkih terapevtskega jahanja so govorili že v starem veku. V obdobju razsvetljenstva je pogled na živali dobil nov pomen – vzgoja ob pomoči živali pozitivno vpliva na socializacijo otrok.

Delo s konjem je podobno delu z otrokom. Biti mora primerno sposobnostim, umirjeno in potrpežljivo. Pomembna je dobra interakcija med otrokom in konjem, saj je konj otrokov najboljši učitelj.

ZAKAJ JE TERAPIJA S POMOČJO KONJA DOBRA IZBIRA ZA RAZVOJ OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI?

Terapija s pomočjo konja zajema aktivnosti v smislu vzgojno-izobraževalnega dela, torej govorimo o pedagoškem jahanju. Hkrati z uporabo učnih vsebin in pripomočkov delujejo na otroke s posebnimi potrebami še ostali faktorji spretnosti oziroma gibanja: motorika telesa, drža in dihanje. Terapija je primerna za vse tiste otroke, ki imajo radi konje, pri katerih želimo zmanjšati:

- specifične učne težave (spodbujati, utrjevati že pridobljena znanja v okviru učne snovi, pridobivati nova znanja in veščine);
- vedenjske vzorce (zmanjšati stres, agresijo ...);
- motnje v duševnem razvoju;
- psihiatrične motnje;
- posledice spolnih zlorab ...

STROKOVNA USPOSOBLJENOST VSEH ČLANOV TERAPEVTSKEGA TIMA

Izvajanje terapije s pomočjo konja mora izvajati strokovno usposobljena oseba (pedagog z dodatnim znanjem iz terapije s pomočjo konja). Pri terapiji sodelujejo konj, otrok, terapevt in vodnik konja. Če pričakujemo otrokovo neprimerno čustveno obnašanje ali slabše ravnotežje, potem ima terapevt poleg sebe oziroma na drugi strani konja še pomočnika. Konj mora biti izšolan do A dresure, sledijo intenzivni treningi, ki ga bodo pripeljali do tega, da bo postal dober terapevtski konj.

KLJUČ DO USPEHA JE POVEZOVANJE RAZLIČNIH STROKOVNIH SLUŽB

Terapija s pomočjo konja zahteva interdisciplinarno povezovanje družinskega zdravnika, ortopeda, psihiatra, logopeda, delovnega terapevta, fizioterapevta, psihologa, učitelja razrednika ...). Učno snov prenašamo preko konja na terapevta in posledično na otroka. Pomembno je, da najdemo rešitve za problem učenja in prilagoditve, ki jih otrok potrebuje.

Pri načrtovanju obravnave v okviru terapije je treba pripraviti individualni program oziroma letne pisne priprave za prihodnje šolsko leto. Program obsega: **učno metodo, učno obliko, učne pripomočke** (sedlo, uzdo, krtače, stožce, barvne liste, kocke, žoge, obroče različnih barv, velikosti in teže, poligon, vrečke presenečenja, sestavljanke, didaktične igrače itd.). Po končani terapiji napišemo še **evalvacijo**.

POTEK DELA TERAPIJE

Potek terapije na konju: pozdrav konju, sodelovanje pri krtačenju, čiščenju kopit, sedlanju, uzdanju, ogrevanju konja. Otrok s posebnimi potrebami lahko samostojno zajaha s pomočjo terapevta ali s klančine, nato se začnejo izvajati vaje. Otroka s posebnimi potrebami nenehno opozarjamo, da konja med terapijo poboža, potreplja, mu izreče lepo besedo ... Po končanem jahanju ga razseda in ga odpelje v izpust. Na koncu se zahvali konju in ga pozdravi. Napišemo evalvacijo terapije.

Potek terapije ob konju: odidemo po konja v izpust, ga uredimo, damo na povodec in izvajamo vaje v maneži na tleh. Pogosto odidemo na teren, v naravo. Zelo zanimiva je gozdna pedagogika – iskanje skritega zaklada, saj pri tej vaji lahko sodeluje večje število otrok in konj. Na koncu terapije

je treba ponovno poskrbeti za konja, ga pohvaliti, pobožati in ga odpeljati na pašnik k drugim konjem. Sledi opazovanje konja v čredi, lahko tudi v hlevu, med hranjenjem ... Po koncu terapije napišemo evalvacijo srečanja in pripravo za naslednjo terapijo. Zaradi kontraindikacij, ki se lahko pojavijo pri posamezniku, ponudimo vožnjo s kočijo. Pri vožnji še posebej uživajo gibalno ovirani otroci, saj je kočija prilagojena invalidskim vozičkom.

CILJI TERAPIJE SE PREPLETAJO Z VSEMI FUNKCIJAMI, KI SO POMEMBNE ZA NAŠA ŽIVLJENJA

Podoba konja in njegovo gibanje vplivata na posameznikovo motorično, kognitivno, socialno in čustveno področje. Ob tem se izboljša drža, ravnotežje,

finomotorika rok in nog, orientacija v maneži in pri samem sebi, koordinacija v prostoru in na terenu ter koordinacija telesa, razvijanje čutil, učenje novega znanja, dvig koncentracije, sledljivost pravilom in navodilom, upoštevanje vrstnega reda, sklepanje kompromisov, zmanjšanje nestrpnosti in motečega vedenja ... Cilji, ki jih želimo doseči, morajo biti otroku dosegljivi, merljivi, da mu ne povzročamo frustracij, da se z veseljem vrača h konjem in terapevtom. Pomembno je, da usvojena znanja in veščine prenaša na druga življenjska področja. Enako velja za konja – tudi njega ne silimo v nekaj, kar mu povzroča stres, nelagodje. Tudi konj ima svoje slabe dneve, zato takrat ne pričakujemo od njega, da pokaže samo najboljše, ponudimo mu umik. Otroku s posebnimi potrebami razložimo, da včasih opazimo, da se tudi sam slabše počuti, zato ne rinemo vanj, ga ne sprašujemo, mu damo čas za razmislek, za umik od stresne situacije. Enako torej naredimo s konjem in otrokom. Naš cilj je, da otrok začne določene aktivnosti prenašati v svoje življenje. To lahko ponazorimo z določenimi dejanji: otrok očisti konja, sam ga počeše, skrbi za konjsko opremo in svoja oblačila, odpelje konja na pašnik, v čredo, se druži s svojimi prijatelji ...

Terapevt vpliva na otroka preko konja. Konji so najboljši učitelji in sodelavci, saj ne kritizirajo ali sodijo, zgolj vzgajajo.

KONJI SO NAŠI SODELAVCI, PRIJATELJI, SOPOTNIKI

Nikoli ne smemo pozabiti, kako zelo pomemben je pravilen odnos do konja oziroma do vseh živali in zavedanje njihove narave. Konji so naši prijatelji, sodelavci, pomočniki, sopotniki. Druženje s konjem in jahalno pedagoška vsebina se prepletata s celotnim človekovim telesom na duhovni, duševni in socialni ravni.

KAKO PREPOZNAVO ZADOVOLJNEGA KONJA?

Takšen konj mora imeti umirjen pogled, pokončna ušesa, ponosno držo, nežen gobček itd. Kaj je lepšega kot doživeti tega?

ZAKLJUČEK

Kot sem že omenila, je konj enakovreden član terapevtskega tima. S pomočjo poznavanja psihologije konj lahko zagotovimo, da se bo konj dobro počutil in sodeloval v interakciji s terapevtom in otrokom. Stalno poteka nevidna povezava med konjem in otrokom, pa čeprav tega ne opazimo, so kasneje vidni učinki terapije.

POVZETEK

Terapija s pomočjo konja je primerna za otroke z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Otroci s posebnimi potrebami, ki so vključeni v terapijo s pomočjo konja, so bolj dovzetni za učenje, kar je ključnega pomena za njihovo nadaljnje funkcioniranje v življenju. Poudarim naj, da se moramo

vsi zavedati, da terapija ne zajema zgolj jahanja, temveč tudi vse ostale aktivnosti, ki se dogajajo ob konju. To je delo na tleh ali v njegovi bližini, sprehod na povodcu v maneži ali naravi, nega konja in jahalne opreme, skrb za vodo in hrano, skrb za njegov življenjski prostor, konjevo dobro počutje itd. Otrokom, ki iz zdravstvenih razlogov ne smejo jahati, pa vseeno ljubijo konje, ponudimo delo z njimi na tleh ali vožnjo s kočijo. Takšni otroci tako niso prikrajšani za druženje s konji, saj je navsezadnje pomemben stik, pa naj bo ta na konjevem hrbtu ali ob njem. Pri samem jahanju uporabljamo različne učne pripomočke (barvne liste, kocke, igro spomin, sestavljanke, didaktične igrače, stožce ...). Predvsem je pomembno interdisciplinarno povezovanje strokovnih služb, saj le na takšen način dosegamo najboljše rezultate. Konj kot podoba in njegovo gibanje vplivata na človekovo motorično, kognitivno, socialno in čustveno področje.

Za vedno se mi je vtisnila v spomin naslednja poved:

»Ne preganjaj konja čez zapreko, najprej čeznjo spusti svoje srce in sledil ti bo!!!«

Tina Pečar je po izobrazbi pedagog andragog in TPK terapevt. Zaposlena je v CUDV Dolfke Boštjančič v Dragi na Igu, kjer že šesto leto izvaja pedagoško jahanje. Živali so del njenega življenja že od otroštva naprej, predvsem konji. V neizmerno zadovoljstvo ji je, da lahko lju-bezen do konj povezuje s poklicno potjo.